

Висновок: Крім того, в умовах складного економіко-технологічного розвитку в сьогоденній Україні використання навіть вже існуючих виробничих біотехнологічних процесів може бути небезпечним і мати значні негативні наслідки. Порушення елементарних технологічних норм здійснення біотехнологічних процесів стає причиною аварій, які загрожують здоров'ю і життю населення. Причому забруднення середовища не може бути локалізоване, небезпека набуває великомасштабного характеру. Зменшення потенційної небезпеки біотехнології вимагає високої технологічної культури взагалі. Інакше небезпека біотехнології є більш реальною, ніж ті блага, які вона може забезпечити.

В 70-х роках ХХ ст. відомий американський вчений і гуманіст В.Р.Потер окреслив проблематику і ввів в науковий обіг поняття біоетики, намагаючись нагадати людству про неможливість нехтувати "етикою живої природи". В.Р.Потер наголосив на тому, що виживання всієї екосистеми є своєрідною перевіркою системи цінностей сучасного суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Агаці Э. Моральное измерение науки и техники. - М., 1998. – 358 с.
2. Глобальные проблемы и общечеловеческие ценности. - М., 1990. – 435с.
3. Йоганн Г. Принцип відповідності у пошуках етики для техногенної цивілізації. – К.:2001 – 400с.

НАВЧАННЯ ПИТАННЯМ БЕЗПЕЧНОЇ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ТА СТУДЕНТІВ ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА У ПОЗААУДИТОРНИЙ ЧАС

TRAINING ON SAFE LIFE AND ACTIVITY OF THE ODESSA NATIONAL MECHNIKOV UNIVERSITY'S STAFF AND STUDENTS DURING EXTRACURRICULAR TIME

С.П. Гвоздій

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Анотація. У статті розглядаються заходи, проведені в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова, для студентів та робітників університету в позааудиторний час. Під час Всеукраїнського методичного семінару-тренінгу з безпеки життєдіяльності «Єдина країна. Єдина страна» відпрацьовувались такі навички як: перша домедична допомога, рятування на воді, під час пожежі, хімічної небезпеки тощо. Під час заходу «Університетський місячник цивільного захисту» для робітників університету був проведений «Навчально-

практичний семінар-тренінг щодо правил поведіння та порядку дій в умовах надзвичайних ситуацій, терористичних актів, диверсій, мінування, при виявленні вибухонебезпечних предметів» та тренувальна евакуація з відпрацюванням практичних дій в означених умовах. Автором наведені висновки та пропозиції щодо удосконалення навчання з питань безпечної життєдіяльності в сучасних умовах.

Ключові слова: безпечна життєдіяльність, семінар-тренінг, позааудиторне навчання, перша домедична допомога, місячник цивільного захисту

Аннотація. В статті розглядаються заходи, що проводяться в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова, для студентів і працівників університету в позааудиторний час. Під час Всеукраїнського методичного семінара-тренінга з безпеки життєдіяльності «Єдина країна. Unified country» удосконалювалися такі навички як: перша домедична допомога, порятунок на воді, в час пожежі, хімічної небезпеки і т. ін. Під час заходу «Університетський місячник громадянської захисту» для працівників університету був проведений «Навчально-практичний семінар-тренінг з правил поведіння і порядку дій в умовах надзвичайних ситуацій, терористичних актів, диверсій, мінування, при виявленні вибухонебезпечних предметів» і тренувальна евакуація з удосконаленням практичних дій в означених умовах. Автором наведені висновки і запропоновані шляхи удосконалення навчання з питань безпеки життєдіяльності в сучасних умовах.

Ключевые слова: безопасная жизнедеятельность, семинар-тренинг, внеаудиторное обучение, первая домедицинская помощь, месячник гражданской защиты.

Annotation. The article discusses the activities carried out in the Odessa University, for students and university staff in extracurricular time. During the All-Ukrainian methodical training seminar for health and safety «Unified country» perfected skills such as first aid, saving on water, saving during a fire, chemical hazards, etc. During the event, «University Month of civil protection» for employees of the University was held "Workshop-training on the rules of conduct and procedures for dealing with emergency situations, terrorist acts, sabotage, mining and detection of explosive objects" and training evacuation with working practices action under these conditions. The author presents the findings and proposes ways to improve training on safe life in the modern world.

Keywords: life safety, training seminar, extracurricular training, first aid, Civil Protection Month.

Актуальність питань безпеки в сучасній Україні не викликає сумніву. Готувати особистість до безпечної життєдіяльності необхідно з дитячого садочку та продовжувати таке навчання протягом усього життя за допомогою навчальних закладів, самоосвіти та самовдосконалення.

Сьогодні, на жаль, дисципліни з цивільної безпеки (Безпека життєдіяльності, Основи охорони праці, Охорона праці в галузі, Цивільний захист) не є нормативними, визначення їх місця у вищих навчальних закладах покладено на керівництво вишу. Метою статті є продемонструвати можливість навчання в позааудиторний час викладачів та студентів щодо питань безпечної життєдіяльності.

Для актуалізації, популяризації та усвідомлення важливості питань безпечної життєдіяльності кафедрою медичних знань та безпеки життєдіяльності Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, за підтримки ректорату та

профспілкових організацій (профспілка співробітників і профспілка студентів та аспірантів університету) було проведено два масштабних заходи. Для студентів ОНУ, студентів інших ВНЗ України (що виявили бажання) й для співробітників ОНУ у вересні 2014 року було проведено I-й Всеукраїнський методичний семінар тренінг з безпеки життєдіяльності «Єдина країна. Единая страна». З 20.03.2015 - 30.04.2015 рр. проводився комплекс заходів «Університетський місячник цивільного захисту» для усього колективу ОНУ: професорсько-викладацького складу, студентів, навчально-допоміжного персоналу тощо..

Під час I Всеукраїнського методичного семінару-тренінгу з безпеки життєдіяльності «Єдина країна. Единая страна» до участі залучилися 204 особи (з них представники організаторів, 125 студентів учасників, викладачі тощо). Слід підкреслити, що активну допомогу надав Навчально-методичний центр із цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Одеської області, Головне управління державної служби України з надзвичайних ситуацій в Одеській області. Така тактика у спільній роботі дозволяла студентам, викладачам, співробітникам спеціалізованих служб продемонструвати один одному свої вміння, обмінятися досвідом та навчити один одного питанням захисту, безпеки в рамках природних умов тощо.

Серед університетів України виявили бажання взяти участь крім нашого університету – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»; Рівненський державний гуманітарний університет; Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна; Дніпропетровська державна фінансова академія; Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет» імені К.Д. Ушинського.

Під час заходу для викладачів проведений семінар-тренінг «Перша медична допомога у невідкладних станах» за участю Комунальної установи «Одеський центр екстреної медичної допомоги і медицини катастроф», про що викладачі учасники отримали сертифікати підвищення кваліфікації. Для студентів з вищих навчальних закладів України проведений тренінг «Психологічна сталість під час надзвичайних ситуацій». За безпосередньою участю КУ «Рятувально-водолазної служби» Одеської міської ради та дитячої організації юних рятувників «Школа безпеки» проведений майстер-клас «Рятувально-пошукові роботи на воді». Дитячою організацією юних рятувників «Школа безпеки» (Голова О.А. Тішаєв) проведений майстер-клас «Пошуково-рятувальні роботи в зоні техногенної аварії» (евакуація постраждалих з висотних будівель на випадок пожеж) та «Пошуково-рятувальні роботи в умовах

природного середовища» (Варіанти подолання природних перешкод, розпалення вогнищ, різноманітні вузли).

Основна практична частина мала змагально-тренувальний характер: учасники повинні були продемонструвати навички безпечної поведінки та рятувально-пошукові дії в різних надзвичайних ситуаціях та небезпеках. Серед таких ситуацій: перша медична допомога при травмах та транспортування постраждалих; рятування та евакуація при пожежі в житлових будинках; рятувальні роботи на воді; пошуково-рятувальні роботи в природному середовищі; аварійно-рятувальні роботи при обвалах та займаннях споруд; аварійно-рятувальні роботи в зоні хімічного забруднення.

За підсумками семінару-тренінгу вручено 137 «сертифікатів учасників» семінару, які засвідчували, що учасник успішно пройшов(ла) I Всеукраїнський методичний семінар-тренінг з безпеки життєдіяльності «Єдина країна. Единая страна» та продемонстрував(ла) високий рівень персональної ефективності у груповій та індивідуальній роботі (захист населення під час надзвичайних ситуацій та перша медична допомога у невідкладних станах - 24 години).

Проведене анонімне анкетування підтвердило та підкреслило важливість, актуальність, ефективність практичного змагально-тренувального підходу до питань безпечної життєдіяльності (за думкою більш ніж 85% опитаних) (рис.1).

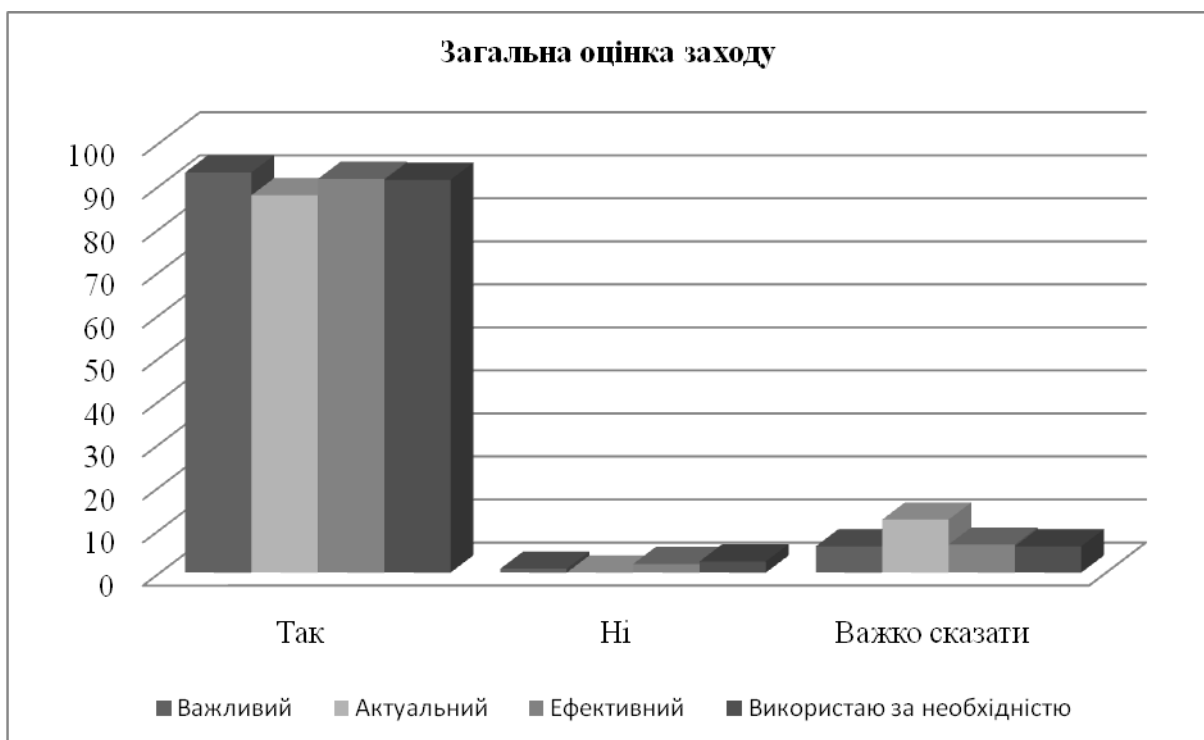

Рисунок 1 – Загальна оцінка I Всеукраїнського методичного семінару-тренінгу з безпеки життєдіяльності «Єдина країна. Единая страна»

Під час анкетування ми намагались визначитись із пріоритетними питаннями, які необхідно розглядати під час аудиторного та самостійного вивчення безпечної життєдіяльності. Перше місце за значимістю посідають уміння та навички щодо першої домедичної допомоги (зазначили більше 34% опитаних). Друге місце посідають питання безпечної поведінки під час побутових пожеж – 25% опитаних підкреслили важливість та першорядність для вивчення. 10% зазначило важливим навички рятування на воді. Проте, усі навички безпечної життєдіяльності були відзначені 16% опитаних (рис.2).

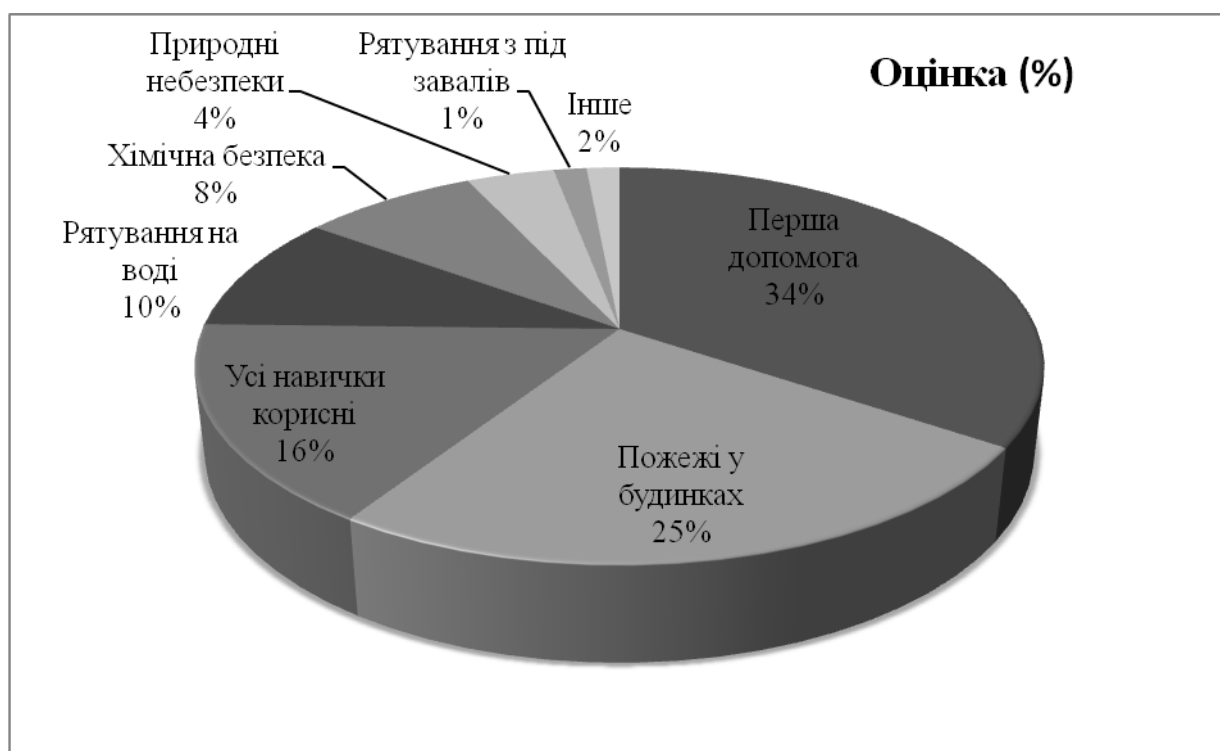

Рисунок 2 – Оцінка навичок з безпечної життєдіяльності, відпрацьованих під час семінару-тренінгу (за результатами опитування)

На нашу думку, вкрай важливим є співробітництво різних підрозділів міського масштабу та в рамках університету. Так, профком співробітників та студентів ОНУ взяв на себе проживання, харчування команд, керівників, викладачів, заступників деканів, які були сім'ями та з дітьми! Організована для гостей екскурсія по місту та в астрономічну обсерваторію ОНУ взагалі закохала гостей в наше місто та в наш університет. Міські служби допомагали із обладнанням, надали для наочності пожежну машину, ізолюючи костюми, протигази, плавзасоби, рятувальні кола тощо.

Підсумовуючи результати Всеукраїнського семінару-тренінгу, ми прийшли до висновку, що тільки поза аудиторна робота є вкрай недостатньою для усвідомлення,

засвоєння та практичного відпрацювання умінь й навичок з безпечної життєдіяльності для студентів та викладачів. У самому заході змогли взяти участь лише обмежена кількість студентів різних факультетів та інститутів ОНУ, ВНЗ України. Тому семінар-тренінг може бути лише підсумковим заходом для перевірки отриманих знань та вмінь щодо безпечної життєдіяльності у студентів ВНЗ після навчання протягом аудиторних лекційних та практичних занять.

З метою попередження та протидії можливим загрозам життю та здоров'ю учасників навчально-виховного процесу в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова спільно з Науково-методичною радою з питань цивільного захисту та безпеки життєдіяльності населення Одеської області, за ініціативою профкому співробітників та студентів і аспірантів, з 20 березня 2015 року розпочато масштабний захід «Місячник цивільного захисту Одеського національного університету імені І. І. Мечникова».

28 березня у рамках заходу для співробітників усіх підрозділів університету, кафедр, інститутів, гуртожитків, бібліотеки тощо був проведений «Навчально-практичний семінар-тренінг щодо правил поведіння та порядку дій в умовах надзвичайних ситуацій, терористичних актів, диверсій, мінування, при виявленні вибухонебезпечних предметів» з відпрацюванням практичних дій в умовах виникнення надзвичайних ситуацій та з надання першої допомоги травмованим, потерпілим та психологічної допомоги тощо. Загальна кількість присутніх складала 156 осіб.

Фахівцями Головного управління державної служби України з надзвичайних ситуацій в Одеській області та навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Одеської області проведена лекція, в якій на основі власного досвіду та за допомогою привезених зразків вибухонебезпечних предметів дуже цікаво та наочно проінформували працівників університету про загрози та ризики, які можливі в умовах надзвичайних ситуацій; основні положення цивільного захисту тощо. Тема виявила неабиякий інтерес серед слухачів, на всі поставлені запитання були надані вичерпні відповіді.

Важливою складовою проведеного заходу була лекція психологічної служби ОНУ О. В. Складної: «Основи психологічної взаємодопомоги в надзвичайних ситуаціях». Активну участь у роботі взяла Науково-методична рада з питань цивільного-захисту та безпеки життєдіяльності Одеської області, науковий консультант якої І. В. Іванова навчала принципам першої медичної допомоги при травмах, переломах, кровотечах.

Завідувач кафедри медичних знань та безпеки життєдіяльності С.П. Гвоздій разом із співробітниками університету розробляли алгоритми поведінки та дії в умовах виникнення надзвичайних ситуацій. Серцево-легенева реанімація та штучна вентиляція легенів відпрацьовувалась на манекені під керівництвом лікаря вищої категорії О.І. Бурденюк. Демонструвала та формувала навички першої допомоги при опіках та накладання пов'язок різної локалізації Л.М. Полішук (старший викладач кафедри медичних знань та безпеки життєдіяльності). Усі присутні підкреслили важливість та необхідність навчання усіх верств населення принципам поведінки у різних небезпечних ситуаціях.

Основною метою семінару-тренінгу було навчання відповідальних співробітників усіх підрозділів університету питанням цивільного захисту та розповсюдження досвіду у підрозділах з відпрацюванням практичних навичок усіма співробітниками колективів. Усі, хто взяв участь у запланованих лекціях та практичних заняття, засвоїли:

- правила поведінки та порядок дій в умовах надзвичайних ситуацій;
- правила поведінки при загрозі терористичних актів, диверсій, мінування тощо;
- практичні дії при виявленні вибухонебезпечних предметів;
- навички надання першої медичної допомоги травмованим та потерпілим;
- основи психологічної взаємодопомоги в надзвичайних ситуаціях.

Додамо, що 2 квітня на базі Інституту інноваційної та післядипломної освіти проходила навчально-тренувальна евакуація студентів та викладачів для відпрацювання навичок поведінки при виявленні вибухонебезпечних предметів, на випадок пожежі та для запобігання в учасників навчально-виховного процесу паніки. Зразкова евакуація була прикладом для інших підрозділів, яку необхідно було провести у своїх приміщеннях (ОНУ розташований по території усього міста, має більше 10 корпусів та 9 гуртожитків).

Завдяки профкому працівників ОНУ та профкому студентів і аспірантів університету придбано оснащення кафедри медичних знань та БЖД, що надало практичним заняттям максимальної реальності та ефективності!!! За допомогою профкому працівників ОНУ здійснювалось харчування учасників семінару-тренінгу.

Звіти, які були подані відповідальними особами з цивільного захисту, підкреслили актуальність масштабних заходів щодо навчання питанням безпечної життєдіяльності. Колеги акцентували, що найбільш корисними та необхідними були знання щодо дії під час терористичних актів, диверсій, мінування, виявлення вибухонебезпечних предметів; уміння працювати з людьми, навички організації та

керівництва студентами, навички чіткого донесення інформації до студентів та колег; надзвичайно важливі практичні заняття з надання першої допомоги та проведення реанімації потерпілим.

Ми щиро сподіваємось, що тільки разом – викладачі та співробітники університету, фахівці з безпеки, студенти – ми зможемо продемонструвати ефективність спільної роботи усіх ланок, що опікуються безпекою. Саме такий підхід дасть змогу актуалізувати та популяризувати питання безпеки та цивільного захисту у широкому колі слухачів, що буде сприяти прагненню українців бути сильними, мужніми та захищеними!

**БЕЗОПАСНОСТЬ ЖИЗНЕДЕЯТЕЛЬНОСТИ С ПОЗИЦИИ
ЭНЕРГОИНФОРМАЦИОННОГО ОБМЕНА СИСТЕМЫ «ЧЕЛОВЕК -
ОКРУЖАЮЩАЯ СРЕДА»**

**LIFE SAFETY FROM THE POSITION OF EXCHANGING ENERGY AND
INFORMATION IN SYSTEM «MAN - ENVIRONMENT»**

М.С. Гончаренко (SSL – E)

Харьковский национальный университет имени В.Н. Каразина

Аннотация. Обосновано целесообразность и необходимость в курсе безопасности жизнедеятельности изучать особенности энергоинформационного обмена системы «человек–его здоровье–окружающая среда» с позиции современного понимания мироустройства и структурной организации человека.

Ключевые слова: безопасность жизнедеятельности, здоровье человека, волновые механизмы, окружающая среда, энергоинформационный обмен.

Анотація. Обґрунтовано доцільність і необхідність в курсі безпеки життєдіяльності вивчати особливості енергоінформаційного обміну системи «людина–його здоров'я–навколишнє середовище» з позиції сучасного розуміння світоустрою і структурної організації людини.

Ключові слова: безпека життєдіяльності, здоров'я людини, хвильові механізми, навколишнє середовище, енергоінформаційний обмін.

Annotation. The paper deals with the expediency and the need to study in the course of «Life safety» features of energy-sharing system «man-his health-environment» from the perspective of the modern understanding of the world order and the structural organization of the human being.

Keywords: life safety, human health, wave's mechanisms, environment, energy information exchange.

Вступление. Согласно существующим представлениям, в истории науки выделяются четыре значительных эпохи перемен, которые сопровождаются не только